

ВІДГУК

офіційного опонента доктора сільськогосподарських наук,
професора **ЧУДАКА Романа Андрійовича**
на дисертацію **ПІТЕРИ Лілії Володимирівни**
на тему: **«Ефективність використання соняшникового
білкового концентрату в годівлі перепелів»**,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 204 «Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва»
галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Вивчення дисертації, а також представлених матеріалів щодо апробації основних результатів та їх практичного впровадження, виконаних Л. В. Пітерою, дозволяє констатувати наступне щодо актуальності, ступеня обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, наукової новизни одержаних результатів, повноти їх викладення в опублікованих наукових працях та визначити загальну оцінку проведеного дослідження.

Актуальність теми дослідження. Необхідність виконання досліджень з використання соняшникового білкового концентрату у годівлі птиці вкрай важлива в контексті сучасних викликів, пов'язаних із забезпеченням продовольчої безпеки населення в умовах зростаючої чисельності людства та обмежених ресурсів. Прогнозоване збільшення населення до 9,7 мільярда осіб у 2050 році є одним із ключових чинників, що створюють необхідність виробництва більшої кількості протеїну за мінімальних площ. Також слід зазначити нестабільність цін та непередбачуваність доступності кормових інгредієнтів, яка безпосередньо впливає на виробництво м'яса птиці та яєць. Пошук нових, доступних та економічно вигідних джерел протеїну є критичним завданням для сталого розвитку птахівництва.

Використання альтернативних джерел протеїну, таких як соняшниковий білковий концентрат, може стати дієвим рішенням для створення кормових

рецептур з мінімальною вартістю. Зокрема, дослідження впливу соняшникового білкового концентрату на продуктивність перепелів може допомогти розширити розуміння можливостей використання цього альтернативного джерела протеїну у годівлі птиці. З огляду на зростаючий попит на корми, особливо у зв'язку з розвитком птахівництва в Україні, важливо дослідити можливості використання альтернативних джерел протеїну для забезпечення потреб тварин у протеїні та амінокислотах, а також зменшення вартості виробництва комбикормів.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дисертація є складовою частиною проведених досліджень кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного Національного університету і біоресурсів і природокористування України за науковим проектом «Науково-практичне обґрунтування протеїнового живлення тварин» (номер державної реєстрації 0122U001640, 2022–2023 рр.), що фінансується Міністерством освіти і науки України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Аналіз матеріалів дисертації дозволяє констатувати наступне: зміст дисертації відповідає її темі та поставленим завданням, повною мірою розкриває мету роботи, спрямовану на вивчення ефективності використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів м'ясного напрямку продуктивності. Вибір об'єкту, предмету, методів досліджень свідчить, що Л. В. Пітера достатньо володіє розумінням проблеми, вирішенню якої присвячено її роботу. Здатність планувати і проводити аналітичні дослідження, їх інтерпретацію у порівнянні з сучасними рекомендаціями у галузі птахівництва та джерелами літератури, вміння оформити наукові публікації у фахових виданнях показують високий науковий потенціал авторки. Висновки до окремих розділів відповідають сутності розглянутих питань і відзначаються чіткістю викладання власних думок авторки.

Наукова новизна роботи визначається:

– вперше здійсненою науково-обґрунтованою оцінкою використання вітчизняного продукту – соняшникового білкового концентрату у якості протеїнової добавки в раціонах перепелів м'ясного напрямку продуктивності та перепілок-несучок;

– удосконаленням наукових основ розроблення раціонів для годівлі перепелів, спрямованих на часткову заміну комбікормової сировини продуктом вітчизняного виробництва;

– набуттям подальшого розвитку базової інформації щодо дієвості кормового продукту в раціонах перепелів;

– доведеною доцільністю застосування в комбікормах для перепелів соняшникового білкового концентрату, вивченням його впливу на продуктивність молодняку перепелів та перепілок-несучок, використання ними поживних речовин корму;

– встановленням, теоретичним та експериментальним обґрунтуванням оптимальних рівнів альтернативної протеїнової добавки в кормах для перепелів та вивченням її впливу на інтенсивність росту, збереженість, м'ясну продуктивність, яєчну продуктивність, визначенням економічної ефективності використання добавки в раціонах перепелів.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій авторки дисертації не викликають сумнівів, оскільки пов'язані з ретельним аналізом літературних даних, значною кількістю експериментальних досліджень, аналітичною роботою, публікацією результатів власних досліджень у фахових виданнях України, апробацією на наукових конференціях.

Практичне значення одержаних результатів. Результати досліджень впроваджено у навчальний процес при викладанні дисциплін «Методика дослідної справи» та «Годівля тварин і технологія кормів» на кафедрі годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного під час підготовки фахівців ОС «Бакалавр» зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки

продукції тваринництва» Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Були визначені оптимальні рівні включення соняшникового білкового концентрату до складу комбікормів для перепелів. Основні результати досліджень були апробовані в умовах сільськогосподарського виробничого кооперативу «Вівсяницький» Вінницької області.

Особистий внесок здобувачки полягає у плануванні експерименту, виконанні аналітичної та експериментальної роботи, наукових дослідженнях у лабораторних та виробничих умовах, аналізі експериментальних даних, формулюванні висновків, підготовці матеріалів до публікації.

Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні наукові результати і положення дисертації викладено у 8 наукових працях здобувачки, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях України, 5 тез наукових доповідей.

Вимоги МОН України щодо необхідної кількості статей у наукових фахових виданнях дотримано.

Оформлення дисертації та дотримання принципів академічної доброчесності. У дисертації Л. В. Пітери відсутні порушення академічної доброчесності. Робота написана державною мовою, стиль викладення науковий. Результати досліджень, гіпотези інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дискусійні питання та зауваження:

1. У розділі «Матеріали і методи досліджень» доцільно навести загальну схему досліджень, щоби візуально охарактеризувати процес дослідження.

2. Поясніть, яким чином відбувалося виготовлення комбікормів і як вводили до їх складу соняшниковий білковий концентрат?

3. У розділі «Результати власних досліджень» доцільно частину дослідних даних представити у виді рисунків, графіків, діаграм задля кращого сприйняття інформації.

4. У розділі «Аналіз та узагальнення результатів досліджень», не дивлячись на старанне намагання здобувачки пояснити та проаналізувати причинно-наслідкові зв'язки між досліджуваними факторами та отриманими результатами, окремі аспекти змін у показниках продуктивності перепелів, на жаль, не знайшли детальної оцінки. Зокрема, слід пояснити, чому спостерігалось зниження показників інкубації яєць перепелів за використання 15 % соняшникового білкового концентрату. Які фактори впливають на масу яєць?

5. У роботі зустрічаються поодинокі стилістичні, технічні і граматичні помилки.

Водночас вищевикладені зауваження здебільшого мають дискусійний характер. Вони є висловленням власного бачення офіційного опонента на розкриття питань, які очевидно, можуть не збігатися з позицією авторки дисертації та її наукового керівника. Зазначені зауваження в цілому не впливають на високу позитивну оцінку дисертації Л. В. Пітери, а свідчать лише про її актуальність, комплексність та багатогранність досліджуваних авторкою проблем.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Пітери Лілії Володимирівни на тему: «Ефективність використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів» за актуальністю, ступенем новизни представлених результатів, їх наукової обґрунтованості, повноти викладення в опублікованих наукових працях, рівнем виконання поставленого наукового завдання та володіння методологією наукової діяльності відповідає вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 року (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення

дисертації» (зі змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її авторка **Пітера Лілія Володимирівна** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Офіційний опонент

**Професор кафедри технології розведення,
виробництва та переробки
продукції дрібних тварин
Вінницького національного
аграрного університету,
доктор сільськогосподарських наук,
професор**

 Роман ЧУДАК

Особистий підпис
засвідчую

